

tività (espressività), ma di precisione e chiarezza. – L. Zörner esamina, oltre alla valle citata, anche la Val Soana, partendo dagli scritti di H. Schmid, ma anche dagli studi di autori anteriori. Il tema è il rapporto delle due valli con il francoprovenzale ed il francese. Il materiale analizzato è soltanto fonetico (vocali, consonanti, accento). Una dettagliata analisi è seguita dalla conclusione, che ribadisce le constatazioni di H. Schmid: i dialetti francoprovenzali sono nel contempo più “progrediti” e più “ritardati” del francese; la posizione marginale può manifestarsi in diversi modi; infine, le due lingue-tetto (l’italiano e il francese) hanno esercitato vari influssi, modificando il quadro primario.

7. Questo dunque il quadro, necessariamente condensato, della miscellanea in memoria del grande scienziato svizzero. La ricchezza del suo contenuto assicura l’interesse di tutta una serie di studiosi di discipline linguistiche assai varie: sociolinguistica, variazionistica e standardologia, *languages in contact*, retoromanzo (specie ladino), lessicologia e semantica, evoluzione nei due millenni della storia neolatina. Il volume *Die vielfältige Romania* sarà d’ora in poi impreteribile in questi (e altri!) domini scientifici, per cui gli autori e i curatori si meritano sinceri complimenti di tutta la linguistica romanza.

Pavao Tekavčić

Teorija i mogućnosti primjene pragmalingvistike, Zbornik, ur. Lada Badurina, Nada Ivanetić, Boris Pritchard, Diana Stolac; Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku [HDPL]; Zagreb-Rijeka 1999, izišlo 2001; 863 strane

1. Ovaj više nego impozantni zbornik objavljuje radove (referate, saopćenja) prezentirane na Savjetovanju HDPL 7-8. svibnja 1999. u Opatiji. Po riječima urednikâ (Uvodna riječ) prezentirano je preko stotinu referata, od kojih je u Zbornik uvršteno 94. Od toga zaista golemoga broja priloga po dva su na slovenskom, njemačkom, engleskom in poljskom jeziku, ostali (velika većina, tj. 86 = 91%) na hrvatskom. Nažalost, neki prilozi, kako na hrvatskom tako i na stranim jezicima, nemaju hrvatski sažetak, a podaci o autorima ograničeni su na dotični sveučilišni centar. Od tolikoga broja priloga u okvirima ove recenzije nemoguće je, naravno, ne samo izložiti i ev. prodiskutirati sadržaj nego čak i navesti naslove (od kojih su neki vrlo dugi). Stoga se moramo ograničiti na one priloge koje smtaramo reprezentativnima i neizostavnima, što dakako ne znači da su drugi manje vrijedni ili manje važni. Recenzent ovakve publikacije mora u znantnoj mjeri biti svojevrsni antologičar.

2. Pragmatika, točnije pragmalingvistika, obuhvaćena je zaista sa svih strana, od teorije do brojnih aspekata prakse na vrlo različitim i stoga zanimljivim područjima. Teoretskim se pitanjima bavi prije svega vrlo “gusti” tekst Marine Kovačević i Lade Badurine *Temeljna pitanja funkcionalne diferencijacije jezika* (405-418), a za bitna

pitanja vrlo su jasni, pregledni i informativni i prilozi Marije Omazić i Višnje Pavičić. *Pragmatička kompetencija i načela komunikacije u stranim jezicima* (549-554) i Lelije Sočanac *Deiksis i jezično posuđivanje: romanizmi u dubrovačkom govoru* (701-714). Brojni su posve naravno prilozi o pragmatiki u nastavi, pa navodimo samo “jedan za mnoge”: Sanja Čurković Kalebić, *Organizacija diskursa u razrednoj komunikaciji* (157-164). Ne manjkaju ni tekstovi u duhu suvremenoga tehničkoga pristupa, informatike i sl., npr. Milica Mihaljević, *Analiza diskursa reklama za računalnu opremu* (513-522) i Nina Tudman-Vuković, *Neke odlike jezika interneta – primjer elektroničke pošte* (797-804). Za primjenu pragmatike u reklamama, pored navedenog priloga, spomenimo i još dva: Sanja Đurin, *Reklamna poruka* (203-220) i Ana Mahnić Ćosić, *Imena tvrtki* (471-478). Nekoliko je priloga posvećeno danas vrlo aktualnom pitanju jednakosti spolova, npr. Darja Damić Bohač, *Bilješka o gramatičkom rodu, ili kako je madame le ministre postala madame la ministre* (177-188) i Vesna Lisičić, *O spolu Marije Terezije (Muški rod, ženski rod)* (467-470). Dva su vrlo zanimljiva teksta posvećena konvencijama u međuljudskim odnosima: Nada Ivanetić, *Komplimenti naši svagdašnji* (329-338) i Maja Bratanić, *“Bok, gospođo profesor!” (o nesigurnosti u porabi pozdravnih formula u savremenom hrvatskom jeziku)* (103-114). Stranim jezičnim elementima u hrvatskom jeziku bave se npr. prilozi Ljubice Kordić, *Adaptacije njemačkih imenskih složenica u govoru vukovarskoga kraja* (389-396), Ingrid Damiani Einwalter, *Srodnosti i razlike u formalnoj frazeologiji i idiomima u talijanskom i hrvatskom jeziku* (165-175) i dr. I tako bismo mogli nabrajati i dalje, ali držimo da je i taj “izbor izborâ” dovoljan da ilustrira sadržajno bogatstvo Zbornika.

3. S obzirom na ogromnu količinu teksta, pogreške nisu posebno brojne, ali ih ipak ima više no što bismo očekivali, i to ne samo banalnih i lako ispravljivih “tipfelera”, nego i drugih, ozbiljnijih. Od prvih bit će dosta jedan, nasumce izabran primjer: *jesr* mj. *jest* (324); za ove potonje navodimo sljedeće primjere: 1) Str. 276: među riječima koje u urbanom govoru imaju naglasak na zadnjem slogu (*dirigent, program, projekt, prevarant* i sl.) navedeno je i *orkestar*, što nikako nije oksitona; 2) Str. 340: rečenica *Je li [...] programima?* otisnuta je dva puta; 3) Str. 512: njemački sažetak poljskoga teksta *Idiomatyczność tekstów reklamowych* ima u 13 redaka oko 14 pogrešaka, od kojih su neke upravo nerazrješive (*aeight* mj. *zeigt?*); 4) Str. 523: u naslovu *akcent*, 4 retka dalje *akcenat*; 5) Str. 576: *poistovijeti, proturiječnost*; 6) Str. 611: akuz. *kojega* mj. *koi* (imen. *diskurs*); 7) Str. 613 i 615: 3. lice prezenta *zahtjeva*, itd. itd.

4. U zaključku, zbornik *Teorija i mogućnosti primjene pragmatike* izvanredno je bogat i zanimljiv, pravi eldorado za svakoga tko se zanima za pragmatiku i jezik. Posve je dakle točan završetak Uvodne riječi: »Radovi u Zborniku pokazuju da je “činjenje riječima” u svim svojim mnogobrojnim oblicima ne samo legitiman nego i poticajan predmet istraživanja«. Sve je u jeziku pragmatika, jer je sve u jeziku djelovanje jezikom i komunikacija u ljudskoj zajednici. *Nihil est in lingua quod non sit (etiam) in pragmatica.*

Pavao Tekavčić